

ПРОГРАМА „ДЕТСКО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“

ИНФОРМАЦИОННА БРОШУРА

за профилактичните дейности
при деца на възраст от 0 до 18 години

**НАЦИОНАЛНА
ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНА КАСА**

Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) е разработила програма „Детско здравеопазване“, в която са включени профилактични дейности (прегледи, изследвания, имунизации), задължителни при наблюдението на растежа и развитието на детето – от раждането до 18-годишната му възраст. Според избора на родителите програмата може да се изпълнява от общопрактикуващия (личен) лекар на детето или от лекар със специалност „Педиатрия“, ако избраният личен лекар няма придобита специалност по педиатрия.

Избор на личен лекар на детето

- След раждането на детето родителите трябва да изберат общопрактикуващ (личен) лекар за него. Това може да бъде всеки общопрактикуващ лекар или лекар със специалност „Педиатрия“. За целта те трябва да вземат от районната здравноосигурителна каса (РЗОК) по местоживеене регистрационна форма за първоначален избор на общопрактикуващ лекар или да изтеглят формуляра от сайта на НЗОК (www.nhif.bg – меню „Вие питате“). Формулярът се попълва и се предостави на лекаря, избран от родителите да се грижи за здравето на детето им.
- Ако личният лекар не е педиатър, по желание на родителите, за наблюдение по програма „Детско здравеопазване“, може да бъде избран лекар със специалност „Педиатрия“. За целта общопрактикуващият (личният лекар) трябва да издаде „Направление за консултация или провеждане на съвместно лечение“ (бл.МЗ-НЗОК № 3).
- Личният лекар трябва да издаде здравноосигурителна книжка на новороденото.
- Здравноосигурителните права на новороденото възникват от датата на раждането му. Новородените деца, в периода до издаване на ЕГН, се наблюдават

- дават от избрания от родителите им лекар, за което НЗОК заплаща. В периода до издаване на ЕГН и получаване на здравноосигурителна книжка в регистрационния формуляр за първоначален избор на общопрактикуващ лекар се вписват: рождената дата на детето и четири нули (ггммдд0000). След като бъде издаден ЕГН на детето, родителите трябва да представят на личния лекар акта за раждане, на база на който той ще коригира данните на детето при него и съответно ще предостави копие от документа в РЗОК, за да бъдат коригирани данните и в регистрите на НЗОК.
- Само личният лекар може да извършва имунизациите на детето, съгласно имунизационния календар, а педиатърът го наблюдава единствено по програма „Детско здравеопазване“.
- Ако родителите искат да сменят личния лекар на детето си, могат да го направят в регламентирани кампании през месеците юни и декември. Извън тях това може да стане при извънредни случаи, като родителите подадат молба до директора на РЗОК, в която подробно да изложат причините, които налагат смяната.
- Лекарят със специалност „Педиатрия“, който наблюдава детето по програма „Детско здравеопазване“, може

да бъде сменен по всяко време на годината, като за целта, личният лекар трябва да издаде ново направление (бл.МЗ-НЗОК № 3).

- Личният лекар е задължен да съхранява медицинската документация за всички извършени профилактични прегледи и изследвания на пациентите, включително извършени и от други лечебни заведения, три години след навършване на 18-годишна възраст за децата.

След изписването от болницата

- До 28-ия ден от раждането детето се посещава в дома от личния лекар - в първите 24 часа след изписването му от лечебното заведение, където се е родило и между 14-я и 20-я ден след това. При посещенията се извършва рутинно изследване на здравословното състояние на бебето.
- Направеното домашно посещение от личния лекар (педиатъра) не се заплаща от родителите.

Прегледи и изследвания

- Периодично, в съответствие с програмата „Детско здравеопазване“, лекарят извършва необходимите прегледи и изследвания, които са безплатни. Те са съобразени със съответната възраст на детето.
- Личният лекар трябва да обяви на видно място своя график, в който определя часове за профилактика на децата.
- Имунизациите се извършват само от общопрактикуващия лекар. Про-

филактичните прегледи при децата се отнасят към навършена възраст от датата на раждане, а не от последния осъществен преглед.

Профилактични прегледи при деца на възраст:

0-1 година

- До навършване на детето на 1 година всеки месец се измерват неговото тегло и ръст и се прави оценка на психическото му развитие;
- През първите шест месеца след раждането – ежемесечно, а след това един път на деветмесечна и още веднъж на едногодишна възраст, се измерва обиколката на глава и гърди;
- Два пъти годишно – при навършване на шестмесечна и едногодишна възраст, се прави изследване на албумин в урината;
- Два пъти годишно – на шестмесечна и едногодишна възраст, се извършва обща оценка на зрение и на слух;
- Два пъти – при навършване на един и четири месеца на детето, е предвидено клинично изследване за дисплазия на тазобедрените стави с определяне на риска от дисплазия. Ако личният лекар прецени, че е необходимо, ще издаде направление (бл. МЗ-НЗОК №3) за консултация със специалист ортопед;
- От 2013 г. в обхвата на профилактичния преглед на деца до 1 година е включено „Ехографско изследване на отделителна система“, което се извършва еднократно на 6-месечна възраст на детето от лекар специалист по

„Нефрология“/„Детска нефрология и хемодиализа“, „Урология“ или „Образна диагностика“. За целта личният лекар/лекарят-специалист по „Педиатрия“, изпълняващ програма „Детско здравеопазване“, трябва да издаде медицинско направление (бл. МЗ-НЗОК №3) или (бл. МЗ-НЗОК №4). Изследването не се назначава, ако родител на детето заяви писмено пред личния му лекар, че отказва това изследване, след като получи информация от личния лекар за специалистите в страната, които могат да го извършат;

- Два пъти годишно – при навършване на шестмесечна и едногодишна възраст - се извършва изследване на кръвта (хемоглобин, брой еритроцити, брой левкоцити, хематокрит, MCV, MCH, MCHC) и седимент в урината

1-2 години

- Четири пъти годишно – на всеки три месеца - се прави измерване на ръст, тегло, обиколка на гърди и оценка на психичното развитие на детето.

2-7 години

- Изследването в периода на бърз растеж в детството включва два пъти годишно – на всеки шест месеца – снемане на анамнеза и статус и измерване на ръст, тегло, обиколка на гърди;
- Един път годишно - оценка на психическото развитие и изследване на физическото развитие;
- Един път на пет години се прави изследване на зрителната острота;

- Един път на тригодишна възраст се прави изследване на кръвта (хемоглобин, брой еритроцити, брой левкоцити, MCV, MCH, MCHC, хематокрит, СУЕ);
- Един път годишно се назначава изследване за чревни паразити – Ентеробиус вермикуларис, Аскарис лумбрикоидес, Ламблия интестиналис и Хименолептис нана.

7-18 години

- Един път годишно се измерва ръст, тегло, гръдна обиколка и артериално налягане;
- Прави се оценка на физическото развитие;
- Изследва се зрителна острота и цветоусещане;
- Проследява се за отклонения в развитието на опорно-двигателната система;
- Изследва се урина за протеин с тест-лента в кабинета на лекаря (от 2014 г.).

Имунизации

- Общопрактикуващият (личният) лекар на детето провежда имунизациите и реимунизациите, съобразно Имунизационния календар на Република България, като указаните срокове за провеждането на имунизациите са съобразени с възрастта на детето.
- Личният лекар уведомява родителите на децата, подлежащи на задължителни имунизации и реимунизации, за вида и за датата на поредната имунизация.

- За прегледите и задължителните имунизации на децата до 18-годишна възраст не се заплаща. НЗОК заплаща дейностите по имунопрофилактика на изпълнителите на медицинска помощ, сключили договор с НЗОК (поставянето на ваксините). Биопродуктите (ваксините) се осигуряват от съответната регионална здравна инспекция (РЗИ).

Други дейности, платени от НЗОК, на които децата имат право

- Денталните дейности, на които лицата до навършване на 18 години имат право и са платени (изцяло или частично) от НЗОК са следните:

- обстоен преглед със снемане на зъбен статус веднъж за съответната календарна година, при който доплащат 1.80 лв.;

- до 4 лечебни дейности за съответната календарна година, като в тях се включват obturация (без доплащане), екстракция на временен зъб (без доплащане), екстракция на постоянен зъб (без доплащане), лечение на пулпит или периодонтит на временен зъб (доплащане 4,70 лв.) и до две лечения на пулпит или периодонтит на постоянен зъб (доплащане 12,30 лв.);

- специализиран хирургичен обстоен преглед (доплащане 1,80 лв.); инцизия в съединителнотъканни ложи, вкл. анестезия (доплащане 3,00 лв.); екстракция на дълбоко фрактуриран или дълбоко разрушен зъб, вкл. анестезия (доплащане 5,00 лв.); контролен преглед след някоя от горните две дейности (доплащане 0,80 лв.);

- при психично болни лица до 18 години гореизброените дентални дейности се извършват под обща анестезия и са изцяло заплатени от НЗОК, без ограничение на обема.

- Всички общопрактикуващи (лични) лекари могат по своя преценка, съобразно необходимостта и състоянието на детето, да насочват неограничено деца до 18-годишна възраст за консултация от лекар с придобита специалност по „Педиатрия“, „Детска гастроентерология“, „Детска ендокринология и болести на обмяната“, „Детска кардиология“, „Клинична алергология и детски болести“, „Детска клинична хематология и онкология“, „Детска неврология“, „Детска нефрология и хемодиализа“, „Детска пневмология и фтизиатрия“, „Детска психиатрия“, „Детска ревматология“ – еднократно за всяко остро състояние.

- Направлението за консултация със специалист е валидно до 30 календарни дни от издаването му. Специалистът определя колко вторични прегледа да извърши, като техният брой се определя в рамките на 30 дни от извършването на първичния преглед в зависимост от необходимостта на провежданото лечение.

Трябва ли да заплащат децата потребителска такса

- Децата са освободени от заплащане на потребителска такса за оказана извънболнична, болнична и дентална помощ, но заплащат т.нар. такса за вземане на биологичен материал в лаборатория.

